

Μνήμες και κτερίσματα σε υδάτινο περιβάλλον

Πέντε οθόνες βυθισμένες στο νερό προβάλλουν στους όρους μιας εύθραυστης ισορροπίας στον περίπατο και το τελετουργικό μιας γυναίκας στις επιτυμβίες πέτρες των νεκροπόλεων της Θεσσαλονίκης.

Ο θεατής παρακολουθεί στη video-εγκατάσταση την εκ νέου διάβαση σε τόπους και μνήμες, σημεία όπου εξελίσσονται οι δράσεις, συνδεδεμένα με έναν τρόπο μεταξύ τους. Από τα Χαυτεία και το Βοτανικό έως τη Μίκρα, το Δενδροποταμό ή την Εξοχή, η Λήδα Παπακωνσταντίνου, γυναίκα που τιμά μέτοικους και οικονομικούς μετανάστες, αλλόθρησκους και αλλοεθνείς, επιχειρώντας να ψηλαφίσει και να επουλώσει τραύματα, να αναίρεσει απώλειες και αποκλεισμούς.

«Εις το όνομα», τίτλος και περιεχόμενο της δράσης που διαρκεί τέσσερις ημέρες, με την καλλιτέχνη να βαδίζει με ρούχα μαύρα, ένα μεγάλο δάφνινο στεφάνι στο ένα χέρι και ένα πλαστικό φουξία κασετόφωνο made in China όπου, όταν παίζει, αναβοσβήνουν λαμπάκια. Είναι η πρώτη μέρα, με στάσεις σε μια Αθήνα αγαπημένη, στα αλλοεθνή μαγαζιά, τα σκουπίδια, τα πακιστανικά μπιακάλικα και τα διεθνή μπουρδέλα.

Οι τρεις επόμενες ημέρες ορίζονται με τον περίπατο στο Ινδικό νεκροταφείο του Χαρμανγκιοϊ, με τους 520 νεκρούς -384 Ινδουιστές, 107 μουσουλμάνους, 26 σιχ και 1-3 χριστιανούς, όλοι να αναπαύονται στον ίδιο χώρο, σε ίσες αποστάσεις. Η γυναίκα περπατά ανάμεσα στις όρθιες

Αριστερά: Τα ρούχα μπραστά στους τάφους και πάνω: η Λήδα Παπακωνσταντίνου τα μεταφέρει για να τα αποθέσει

ταφόπετρες, διαβάζει τα ονόματά τους και τους χαιρετά. Η τρίτη μέρα ανήκει στο αγγλικό κοιμητήριο Ασβεστοχωρίου και στα ομηματικά κοιμητήρια Ζεϊπνλικ στο Λαγκαδά της Σταυρούπολης και η τέταρτη στο οερβικό μαυσωλείο και στα εβραϊκά κοιμητήρια. Η Παπακωνσταντίνου παρατηρεί, χαϊδεύει, μιλά, ακούει με τους νεκρούς μουσική από το κασετόφωνο και μεταφέρει σε ένα καρότσι ρούχα και αντικείμενα που αφήνει στους τάφους.

Διαδοχικές κινήσεις, τελέσεις και επιτελέσεις για τους ζωντανούς οικονομικούς μετανάστες και τους νεκρούς, τις πιθανές αποκλεισμένες ιστορίες που επιθυμεί να συμφιλιώσει με τα βιώματα και τις μνήμες που απωθούν.

Η προβολή της performance της Λήδας Παπακωνσταντίνου «Εις το όνομα» σε ένα video-installation, στο φιλμάνι της Θεσσαλονίκης, έως τις 10 Νοεμβρίου, στο πλαίσιο της 1ης Μπιενάλε Θεσσαλονίκης

Από τους πλέον έγκυρους καλλιτέχνες των δράσεων και των performances, η Λ. Π., που δουλεύει σ' αυτόν τον τομέα από τα τέλη της δεκαετίας 1960, κρατά τη δυναμική

της ευαισθησίας σ' αυτό το έργο το οποίο κινείται μεταξύ πραγματικότητας (τόποι-συναντήσεις) και φαντασίας (νερό-διαφάνεια). Περνά στην κίνηση και από εκεί στην εικόνα σύμβολα και κινήσεις θεατρικές, όγκους και συνθέσεις της vecchia ζωγραφικής. Τι άλλο είναι εξάλλου η performance από μια πράξη όπου το σώμα το ίδιο γίνεται έργο ζωντανό και ενίοτε πάσχον;

Η Λ.Π. κρατά τη διάθεση των έργων της δεκαετίας 1970 (Λήδα Παπακωνσταντίνου. Performance, film, video 1969-2004, εκδόσεις Cube), όπου παίζει με τα αντικείμενα, εκφράζεται διαμέσου της αφής, εξίσου δυνατά με τις κινήσεις που εγγράφονται στον ευρύτερο χώρο. Το ζήτημα της αφής υπάρχει έντονα στο έργο

«Εις το όνομα», κυρίως στο κορυφαίο, κατά τη γνώμη μας, τμήμα του, εκεί όπου απλώνει τα ρούχα, ως κτερίσματα, στους τάφους. Είναι το σημείο όπου η Ελληνίδα καλλιτέχνης συναντά με έναν τρόπο τον ποιητή και γλύπτη Brian Catling που ερευνά τις περιοχές της τέχνης προσεγγίζοντας την τυφλότητα, ένα είδος Οιδιποδα που ψαύει και υπηρετεί τα αντικείμενα.

Πολυσήμαντο και σύγχρονο το έργο, συγχωρεί και ζητά συγγνώμη στη διαδικασία του εξαγνισμού στις νεκροπόλεις που αντανακλώνται στο νερό, στοιχείο καθάρσης που μπορεί να ανασύρει το συλλογικό πένθος φερνοντας το στις σύγχρονες κοινωνίες των μεταναστών.

Μια εξαιρετική δουλειά, παραγωγή του Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης, με την επιμέλεια της Συραγώς Τσιάρα, που ξεκινά το θεσμό των τιμωμένων καλλιτεχνών της Biennale Θεσσαλονίκης.